

Вх. № 284 НО-05-06/21.03.2024

**До Председателя на научното жури
на обявения конкурс за доцент в
ДВ бр. 98/24.11.2023
от Институт по Биоразнообразие и
екосистемни изследвания,
София**

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност “доцент” по професионално направление 4.3. „Биологични науки“ и научна специалност „Ботаника“, за нуждите на ИГ „Растително разнообразие и местно развитие“, секция „Приложна ботаника“ към отдел „Растително и гъбно разнообразие и ресурси“ на ИБЕИ-БАН, с единствен кандидат главен асистент д-р Теодора Ангелова Иванова.

Рецензент: проф. д-р Страхил Христов Берков от Институт по Биоразнообразие и екосистемни изследвания – БАН (ИБЕИ-БАН), член на научното жури определено със заповед № 16/23.01.2024 г. от директора на ИБЕИ-БАН.

Общи данни за кариерното и тематичното развитие на кандидата

Д-р Теодора Иванова завършва магистратура в Биологическия факултет при Софийски Университет „Св. Климент Охридски“ през 2003 г. със специалност „Растителни биотехнологии“. Защитава докторантура на тема „*In vitro* култивиране на *Ruscus aculeatus* L. и *Ruscus hypoglossum* L. (Liliaceae)“ през 2013 г. и получава образователната и научна степен „Доктор“ към Института по Биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН. Теодора Иванова е специалист-биолог от 2003 г. до 2006 г., заема длъжностите асистент през 2010 г. и главен асистент през 2013 г. към гореспоменатия институт. Д-р Теодора Иванова е била на кратка задгранична специализация по Микроразмножаване/Консервация на семена Millennium Seed Bank, Royal Botanic Gardens, Kew, Великобритания през 2009. Получава награда на името

на проф. "Е. Паламарев" за млади изследователи през 2009. Владее английски и немски език.

Основни направления в изследователската работа

Основната научно-изследователската дейност на д-р Теодора Иванова е в областта на етноботаниката. Етноботаничните проучвания в България са насочени предимно върху лечебните растения, докато дивите и култивирани растения, използвани за храна са слабо проучвани. Това дава възможност за интердисциплинарни изследвания от кандидата по взаимосвързани теми, чийто фокус са биокултурното разнообразие (етноботаника и културна антропология) и трансформацията на традиционното знание за растенията, запазено в българското общество.

Научни приноси

Д-р Теодора Иванова представя справка от 15 приноса в три изследователски теми: растителното разнообразие в българския песенен фолклор; растително разнообразие на домашните градини; (био)културни аспекти/измерения на растенията - идентичност и валоризация, устойчиво развитие и социо-икономически аспекти – екологосъобразно земеделие, производство на храни и хранене.

Като основни научни приноси с оригинален характер бих открил:

- Принос номер 3 (определени най-значимите за българина растения в различните типове песни - *Rosa*, *Malus*, *Prunus*, *Triticum aestivum* и *Vitis vinifera* и таксономично разнообразие при местните видове – 93 таксона диви и културни) показващ, че българският песенен фолклор отразява културната значимост на растително разнообразие отпреди 17-ти век.
- Принос номер 5 (събрани нови данни за ползването на 235 таксона културни и диви растения в градините с разнообразно предназначение – хранителни, декоративни, лечебни, подправки, фуражни, технически и инсектицидни), който по същество предоставя

нови емпирични данни и обогатява познанията ни в слабо проучвана научна област.

- Принос номер 10 (установяване на основните фактори и заплахи за съхраняването на наследените местни растителни генетични ресурси), в който се доказва, че все по-малко видове и сортове/форми се отглеждат в градините и се налага необходимост от спешно разработване на политики по инвентаризация, колекциониране и популяризиране на запазените в тях генетични ресурси. Отбелязва се, че внасянето на чужди растителни материали води до генетична ерозия на запазените местните сортове и форми. Ангажираността на стопаните към опазването на местните растителни генетични ресурси е малка, а отговорността за това се очаква да е на научни или държавни институции. Това е принос, който е пряко свързан с опазване на ценни български генетични ресурси, които са пренебрегвани в научните изследвания.

Научно-приложни приноси

Като приноси с научно-приложен характер бих открил:

- Принос номер 1 (създаване на етноботанична база данни с 10113 български народни песни, събирани от 19-ти век насам от цялата територия на България и сред историческата диаспора зад граница на Балканите и в пределите на Украйна и Молдова). Тази база данни може да бъде ползвана от широк кръг изследователи и специалисти, както и за образователни цели.
- Принос номер 2 (документиране на 4788 български фитонима /растителния и продукти от тях/, отнесени към 146 растителни таксона, принадлежащи към 109 рода). Допълнени и съществено са обогатени познанията ни за растителните таксони в българските народни песни, в сравнение с предишни етнографски проучвания.
- Принос номер 12 (проучване на особеностите на растителните компоненти на традиционни месни продукти). Установява се, че при индустриалното производство се намалява разнообразието на

използваните растителни съставки, което лишава продуктите от тяхната вкусова и регионална специфика и се отразява негативно на тяхната популярност и търсене.

Приемам представената от кандидата „Справка за приносите“, която съдържа най-съществените резултати и изводи от научните изследвания на д-р Теодора Иванова.

Значимост на получените резултати

Д-р Теодора Иванова е предоставила за настоящия конкурс 26 научни труда, при минимални изисквания 20, от които 17 са в списания с импакт фактор, при минимални изисквания 10. В единадесет от публикациите е първи автор. Показателно за значимостта на научните трудове е разпределението им в кварталите съгласно метриката на Scimago Journal Rank (SJR) за научните издания, реферирани в Scopus. Осем публикации попадат в Q1, три – в Q2, четири - в Q3 и две - в Q4.

Интереса към разработките на кандидата се доказва от „Списък на цитиранията“ съдържащ 37 позовавания, при изискване 20, от които 33 са в списания с IF, при минимални изисквания от 10.

В „Справка за съответствие“ разпределението по точки е: А – 50 т., В – 110 т. (при минимум 100), Г – 277 т. (при минимум 200), Д – 77 т. (при минимум 60). Така общият брой точки от отделните раздели е 507 при изискуем минимум от 430 т.

Проектна дейност

Д-р Теодора Иванова е участвала в седем проекта финансирани от министерства и ФНИ (два от които по ЕРБ), както и в пет международни проекта финансирани по 6 РП, НАТО и др.

Профил на научно-изследователската работа и личен принос

Броят на научните трудове, включително и тези, в които д-р Теодора Иванова е първи автор, е показателен за ясно очертан научен профил в областта на

етноботаниката. Участието ѝ в множество национални и международни проекти е доказателство, че тя е активен учен, приеман за желан партньор, заради нейната експертиза, опит и желание за сътрудничество.

Лични впечатления

Познавам д-р Теодора Иванова като сериозен, енергичен, ерудиран и отговорен колега с желание да работи и възможности да усвоява нови методи, които да прилага в своите изследвания. Тези качества предвещават бързото ѝ развитие като успешен учен.

Заключение

Имайки в предвид качеството и обема на научната продукция, научните приноси, отзвук в международната научна литература и участието в научни проекти заключавам, че д-р Теодора Иванова напълно отговаря и надвишава изискванията на ЗРАСРБ и на приетите критерии от Научния съвет за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности към Института по Биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН. Кандидатът е изграден учен с международен авторитет и с потенциал да бъде един от водещите в областта на етноботаниката у нас. Затова, **убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да избере д-р Теодора Иванова за “доцент” по професионално направление 4.3. „Биологически науки“ и научна специалност „Ботаника“** за нуждите на ИГ „Растително разнообразие и местно развитие” към Института по Биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН.

София

21 Март 2024

проф. д-р Страхил Берков